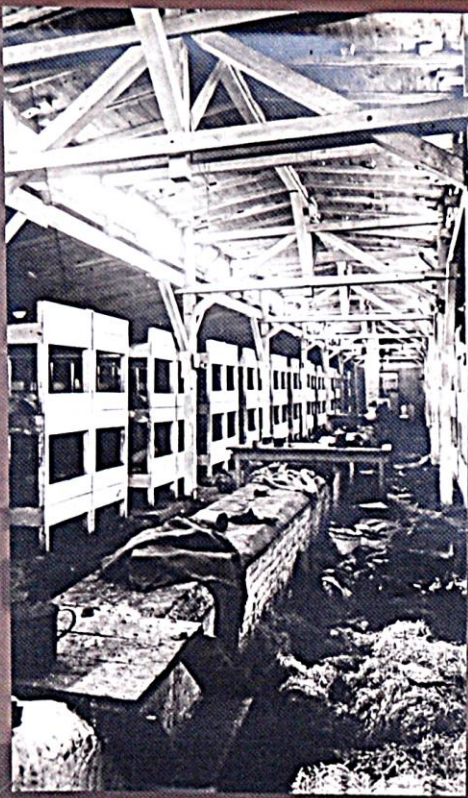

15. Srovnání poměrů

Kmenový tábor Osvětim I patřil k nejhorším koncentračním táborům, přesto tam byla situace snesitelnější než v Birkenau (Osvětim II), kde byl i tzv. cikánský tábor. Srovnání získalo kolem 700 mladistvých Romů, kteří byli v březnu 1943 přemístěni do Osvětimi I, aby se zde podíleli na další výstavbě tábora.

*Od patnácti let mohoru brali nás z toho cigánskýho lágru asi osm nebo devět kilometrů byl celkovej lágr, ten Osvětim, a tam jsme se učili zedníkama. Když jsme se dostali palom do těch zelených baráků, kde jsme se jako učili, tak to už bylo lepší, než tam v tom prvím, protože tam už byly koupelny, umyvadla a podobně. (J. H., *1928, Z-902)*

Interiér obytného bloku v Birkenau

Interiér obytného bloku v Osvětimi I

17. Apely

Apely byly hromadné nástupy, při nichž se zjišťoval početní stav vězňů. Konaly se venku před každým blokem a za každého počasí – minimálně ráno a večer. Pokud někdo utekl, trval apel tak dlouho, než se uprchlík našel, i celou noc.

*Na apelech se stávalo každý den ráno a večer. Ženy na jedné a muži na druhé straně a děti na meji straně. A jednu tak přišlo, že byla vody po kolena... My sme tak stáli dvě hodiny v kuse a ty děti, ty malinkaté, všelijaké, plakalo to tam, křičelo, boží dopusti! To bylo a matka si to na klín vzít neschála... třeba ste byla naproti, to by vám ho zrovna zabili to děvča. (E. H., *1924, Z-8239)*

Ve druhé etapě transportu, 7. 5. 1943, byla do Osvětimi odvezena jako „cikánský mišenec“ Emilie Holomkové (Z-8239) se synem, který v Osvětimi zahynul.

16. Vězeňská samospráva

Nacisti vybírali z vězňů ty nejuhodnější jako funkcionáře do tzv. vězeňské samosprávy. Dozorce z řad vězňů (ve vězeňském slangu např. blokař, šhubák, kapo aj.) se stal neomezeným pánem nad životem vězňů na blocích nebo v pracovních oddílech. Byli osvobozeni od tělesné práce, v rámci baráků bydleli v samostatných místnostech s vlastním lůžkem, měli vyšší přiděly jídla. Nejvyšší pravomocí byli vybaveni funkcionáři z řad německých kriminálníchků.

*Gestapáci ti chodili jen na opalplatz a jinak jsme jich neviděli, ale měli jsme nad sebou v našem bloku, to byl wach, jako Němec, doživotí měl a ten byl náš blokaleiter (Blockältester, „blokař“), ale to bylo horší jak deset gestapáků. (I. V., *1925, Z-1777)*

U zedních vrat bloků stály nádoby na výkaly, zvenku se hromadila mrtvá těla, která zde byla až do doby jejich odvozu do krematoria.

*Jak se chodilo v noci na záchod? Jak vycházel ten kouř z toho kamína (na konci bloku), tak tam bylo tzv. latrine, to byl sud, přes to prkno, a po čtrnácti dnech jste se tam nedostala. Protože kdo umíel, tak ho hodili tam, nechali ho na hromadě, až toho byl větší počet, převážně umíraly děti, ženy... Tam to hodně umíralo. (A. H., *1926, Z-1996)*

18. Práce

Na rozdíl od vězňů z jiných táborových úseků Birkenau se s vězni z „cikánského“ tábora nepočítalo pro trvalejší práci. Ta by jim mohla zajistit větší přiděly jídla a některé úlevy.

*Zbytečnou práci jsme dělali, dostali jsme takovou lopatku a vyřezávali jsme na poli takový čverce tý hlíny s trávou. To třeba pět šest kilometrů jsme nesli a druhý den už zas odnášeli zpátky tam, kde jsme to vzali. (I. V., *1925, Z-1777)*

Práce mezi bloky, Birkenau, 1943-1944